

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxviième ANNÉE

15 Septembre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 329

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Âlâ kâğıdlısı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

15 Eytül 1931

Halk için tıbbî sütun

A'MALIĞIN SEBEBLERİ

ve

A'MALIKDAN KORUNMA ÇARELERİ

Şakirdlerin ekserisi gelişî güzel alınmış ve bir göz hekimi tarafından intihab edilmemiş gözlük kullanırlar. Bu gözlükler göze nâdiren uygun - durlar. Hafif derecede myop olanlar ya'ni ön sırada oturdukları takdirde siyah tahtanın ya - zılarını okuya bilenler gözlük kullanmamalı . Orta derecede myop olanlar bil'aks gözlük kul - lanmalı . Yüksek derecede myop olanlar tabib tarafından ayrı ayrı mu'ayene olunmalı ve bu hastalığa karşı alınacak tedbirler tabib tara - fından öğretilmelidir .

MYOP OLANLARA ASLÂ UNUTUL - MAMAK LÂZİM GELEN NASİHATLAR

Kitap, yazı veya mümasil işle gözlerinizin arasında 30 centimetrelilik bir mesafe bulunsun.

Kitap, Yazı ve mümasil iş eyi tenvir olunsun ve ışık gözlerinizin üzerine düşmesin .

Sun'î ışıkla mümkün olduğu kadar az okuyub yazınız .

Hiç bir zaman yatarken ya'ni uzanmış bir vaz'iyette okumayınız .

Hareket halinde iken, trende, arabada, auto - mobilde , gazete , kitap v. s. okumayınız .

Her def'a bir sa'at çalışdıktan sonra bir kaç dakika gözlerinizi dinlendiriniz .

Vücudünüzü mümkün olduğu kadar düz tutacak bir sandalyaya oturmuş olduğunuz halde meyilli bir masa üzerinde çalışınız .

Yazınız iri olsun ve pek meyilli olmasın.

Zayıf bir ışıkta pek ince ve pek sürekli işler görmekten sakınınız .

Bir göz hekiminin verdiği reçete ile alaca - ğınız gözlüğü kullanınız .

Senede bir def'a olsun gözünüzü bir göz hekimine mu'ayene ettirin, gözlüğünüzün de -

ğişdirilmek lâzım gelub gelmediğini öğrenin . Myopluk derecesi, zamanla, değişe bilir ; göz - lük 'aynı kahr. Gözün ihtiyacına uygun ol - mayan gözlüğü kullanmaya devam etmet ek - seriya baş ağrısı yapar ve gözü de berbad ede bilir .

Ba'zı kimseler « Myop » olan gözlerin daha mukavemetli olduğunu zan ederler.

Bu batıl bir zu'mdur . Buna inanma - yınız ve gözlerinizi , gözlerinizin kuvvetini ve sa'iresini zaman zaman en aşağı her altı ayda bir def'a bir göz doktoruna mu'ayene ettiriniz ve ölçüsünü size verdiği gözlüğü, onun tavsiyesi veçh ile, kullanınız .

ZEHİRLİ MADDELERİN GÖZE TE'SİRİ

Göze ve görmek kudretine zarar vermek hususun - da, müzmin zehirlenmelerden en ziyade alkolin ve tütünün mucib olduğu zehirlenmeleri nazara almalıdır . Bu zehirlenmeler göz sinirinin has - talıklarını da'vet ederler. Bu hastalıklar ise, nâ - diren tam körlüğe müncer olsa da neticede görmek kudreti çok zayıflar ve çalışma bilmek ve kendi ekmeğini kazanmak imkânından has - tayı mahrum eder. Tütün bu hususda alkolden daha ziyade büyük bir rol oynar .

Tütün — Tütünün muzır olan maddesi «Nicotine»[1] denilen maddedir. Tütünün yap - raklarında nev'ine göre yüzde 1,5 ilâ 9 «nicotine» bulunur. Ağızda çiğnenilen tütünde çok mik - darda nicotine vardır. Görmeyi zayıflatmak hu - susunda gerek sigara , gerek sigaretler, gerek ağızda çiğnenen tütün 'aynı derecede mü'essir - dirler .

[1] « Nikotin » okuyun.

Her halde tütünle zehirlenme neticesi olarak hasıl olan körlük, körlük olmasada korlüğe yakın rü'yet zayıflığı dikkata şayan kalmaktadır. Günde 20 gramdan fazla tütün içmenin gözü ızrardan ve tehlikeye düşürmekden khâli kalmayacağını Dr. Sichel beyan eder .

Meşhur hekim Huchinson, günde 15 gramdan ziyade tütün içmeyi göz için tehlikeli sayar ve bu mikdarı geçmemeyi tavsiye eder.

Ucuz ve fena tütünde, pahalı ve eyi tütünden daha ziyade « Nicotine » zehri vardır . Bu sebebledir ki tütün içenlerin fakir tabakadan olanlarında tütünden ileri gelen görme zayıflığı daha çok görülür .

Görmelerine zayıflık gelen kimseler, bunun tütün içmeden olduğunu hatırlarına bile getirmezler . Halkı bu hususla aydınlatmalıdır . Hükümetler tütün inhisarından milyonlar kazanıyorlar. Tütünün « nicotine » zehrini azaltmak için mevcut usulleri isti'mal ve paraca pek cüz'i bir fedakârlık ihtiyar edebilirler.

Alcool = Kü'ul — kü'ul ekseriya tütünün yaptığı göz zayıflığına benzeyen bir göz zayıflığı yapar ve ekseri bunlar beraber te'sir icra ederler .

Rakının sui' isti'mali dünyanın her tarafında müdhiş ve feci' bir surette tevessü' etmektedir. Hollandanın sedlerinde çalışan 'amele - nin günde yarım okkaya yakın rakı içtikleri olmuştur !

Rakı içmek kötü 'adeti **Anadolu** muzun kasaba ve şehirlerinde ve hattâ nahiye ve köylerinde çok yayılmakta ve yerleşmektedir.

7 Temmuz 1931 tarihli nushasında **Cumhuriyet** gazetesi Malatyaya giden ilk Marşandiz treninin 40 vagon rakı götürmüş olduğunu ve bu kadar rakının, **Malatya** gençliğini içinde boga bilecek bir göl teşkil edebileceğini yazdıktan sonra «hiç olmazsa bu 40 vagon dan bir danesinin de yükü kitab olsaydı !» demektedir . Allah **Cumhuriyet** den razı olsun .

Bu gün Ma'arif Vekâleti müfettişi umumilerinden olan Ali Canib Bey kardeşimizin Çanak kal'a idadisinde muallim olduğu sırada Türk

ve Rum köylülerinin ictima'i ve sıhhi hallerini tedkik ederken zabt ettiği şu müşahedesini ve ifadesi çok göz açıcı ve Sıhhatı 'Umumiyye işleriyle meşgul olanları uyandırıcıdır :

«Çanak kal'a nın altmış evli ve Saraycık adlı bir köyü vardır. Çanak kal'a köyleri içinde 60 dan ziyade evi olan yoktur. Bu köye gitdim, tetebu' ve müşahade maksadile orada bir kaç gün kaldım; bunlar dehşetli bir miktarda rakı içerler. Bir fikir vermek için şunu söyleyim: **Üç gün süren bir düğünde on iki gaz tenekesi rakı içdiler** . Gaz tenekesi emziklidir. Gaz tenekesi devr eder ve herkes 'ayni emzikden rakı emer. Mezeleri pekmezdir. O da yine emzikli bir gaz tenekesi içindedir . Rakı tenekesini pekmez tenekesi ta' kib eder » [1] .

'Ali Canib Beyin bu satırlarını yazdıktan sonra açılan feci' sahnenin hiç bir 'ilâveye tehammülü yoktur.

Kü'ulün isti'mali olmasada her halde su'i isti'mali hükümetlerce men' olunmalıdır. Ba'zı Devletler alkol isti'maline karşı şiddetli tedbirler almışlardır. Bu şiddet çok eski zamanda da vardı «**Hazreti Muhammed**» in 'işreti men' etmesinden bin sene kadar evvel, kadim «**Roma**», şarap içen ve serhoş olan zevceyi öldürmek hakkını zevclere vermişti. Şimali Amerikanın Maine hükümeti altmış seneden beri içkiyi şiddetle men' etmektedir.

Bu gün bu memnu'iyet bütün Şimali Amerika Cumhuriyetlerinde yaşamaktadır .

Alkollu maddeler ancak tedavi için satılabilir. Hükümetler bir gün içkinin tahdidi için tedbirler alacaklardır . Her tarafda bu yolda cereyan yükselmektedir. Alkol, hayatın en büyük ni'meti olan gözün 'afiyetini ve selâmetini tehdid eden bir tesemmüm yapar . Bunu herkes bilmelidir. Canilerin, mecnunların, mütereddilerin çoğuda 'işret düşkünü ebeveyn ve yahud ecdaddan gelmedirler.

[1] 117 numaralı İctihad da **Büyük hastalık** adlı makalemize de bakın.

Kurşun — Üçüncü derecede müzmin te - semmüm yapan da kurşundur. Buna Saturnisine derler . Bu zehirlenme göz sinirinin iltihabını ve dumurunu mucib ve ekseriya körlüğe mün - cer olur . Kurşun ma'denile işleyen 'amelede bu tesemmüm görülür. Az heva alan matba'a - larda çalışan mürettibler bu nevi' zehirlenmeye uğrar. Bunlar atelyede, mürettibhanede müm - kin mertebe az kalmalı,yemeklerini atelyenin, mürettibhanenin haricinde yemeli ve yemekden evvel ağzlarını eyice çalkalamalı , yüzü ve ellerini sabunla yıkamalı, Arab sabunu mürec - cahdır .

GÖZLERİN BULAŞICI HASTALIKLARI

Bir adamdan diğerine geçen hastalıklara sâri ya'ni bulaşıcı hastalık derler . Gözlerin bulaşıcı ve en ziyade kör yapan hastalıkları şunlardır :

Yeni doğan çocukların cerahatli göz zarı iltihabı, gözlerin kuş palazı hastalığı ve tra - chome. Bunlar hakkında fazlaca izahat verece - ğiz ve bunlardan sakınmak çarelerini göster - meye çalışacağız .

BEL SOUKLUĞU MİKROBLARININ YAPDIĞI GÖZ ZARI İLTİHABI

En müdhiş bir göz hastalığıdır ve en ziyade kör yapan hastalıktır . Fakat 'aynı zamanda en ziyade önüne geçile bilecek bir hastalıktır. Yeni doğan çocuklarda zuhur ettiği vakit yeni doğan çocukların cerahatli göz zarı iltihabi adını alır.

Çocuk bu hastalığı doğarken yahud doğ - dukdan bir az sonra alır . Hastalık babadan anaya geçmiş bulunur . Çocuk ana rahminden dışarı çıkarken gözleri doğum yolunda bulunan mikroblu sızıntıya sürülür .

Bu suretle zavallı ma'sum çocuğun gözle - rini kör edebilecek zehirli su, göz kapakları - nın üst kirpiklerine bulaşır, sonra gözün içine

geçerek hastalığı yapar. Çocuk doğum yolun - dan çıkarken göz kapakları kapalıdır. Hasta - lığın mikrobu gözün içine girmez ve göz sâlim olduğu halde çocuk doğum yolundan dışarıya çıkmış bulunur. İşte bu sebebledir ki belsok - luğuna mübtelâ bir kadının çocuğu doğar doğ - maz göz kapakları usulü dahilinde temizlenirse çocuğun gözü tehlikeye ma'ruz olmaz ve kör - lükden kurtulur .

Gebelik esnasında ananın doğum yolunun bu hastalıklı akıntısı durdurulacak olursa yahud doğumdan evvel doğum yolu ihtimamlı bir surette tathir [désinfecté] edilirse hasta - lığın önüne daha emin bir surette geçilmiş olur. Fakat bunu yapmak her zaman kolay ve mümkün değildir. Bu sebeble çocuk doğar doğ - maz daha gözünü açmadan evvel göz kapak - larını temizlemeye bakmalıdır . Bunun te'siri kat'idir .

Yeni doğan çocuğun gözlerinin sade su ile eyice yıkanması bile bu hastalığı seyrekleş - dire bilir. Bu hastalığın önüne geçmek için bu gün **Crédé usulü** en emin yoldur:

İlk temizlenmeden sonra çocuk banyoya götürülür, orada banyonun suyu ile göz kapak - larını yıkamayıp ayrı temiz suya batırılmış pamukla temizlemeye ihtimam olunur . Yüzde 2 nisbetinde cehennem taşı mahlulünden göz ortalarına birer damla damlatılır . Bunun için camdan bir baget yahud 'alel'ade « Compté gouttes » ya'ni damlalık kullanılır .

« Créde » usulü sayesinde « Dresd » Şehrinin vilâdethansinde 720 doğum da an - cak bir cerahatli göz iltihabı vuku'a gel - mişdir. Bu hastalıktan sakınmak için «Crédé» usulünü yapmalı yahud gözü içinden ve dışın - dan 2000 de 1 nisbetinde Sublimé mahlulile bolca yıkamalıdır. Bunun hiç bir tehlikesi yok - dur . Yalnız bu mahlulün içinde asla ispiroto bulunmamalıdır . Bu yıkama 3 yahud 4 gün her sabah tekrar olunmalıdır . Hastalığın zu - huru takdirinde de önüne geçile bilir. Her hal - de vahim ihtilatların önü alına bilir . Fakat hastalığın zuhuru günü yahud bu günü ta'kid eden bir iki gün içinde göz hekiminin yetiş -

miş olması lâzımdır. Bu hastalığa tutulmuş bir çocuğun arz ettiği manzar renkli lavhada görülür. [1]

Crédé usulü Avrupanın bütün memleketlerinde kanunî mecburiyyet altında kullanılır. Bizim Hıfzıssıhha kanunumuz da **Crédé** usulünden bahs geçmemiştir, Kanunun tekrar gözden geçirilmesinde **Büyük Millet Meclisi**, **Crédé** usulunun tatbikini te'min edecek bir madde ilâve edecektir. Körlüğe karşı bu çok müessir tedbir alınmalıdır.

Bu işde çabuk davranmak farzdır; çünkü ebenin, ana ve babanın ve hattâ ba'zan tabibin işi hafif tutması gözün karniye denilen şeffaf kısmının şeffaflığını gayb etmesi ve yahud delinmesi gibi vahim 'akibetlerle neticelenebilir. Ba'zı memleketlerde doğum haberi veren 'a'ilelere cerahatli göz ufunetine mübetelâ çocuklara yapılacak ihtimamları gösterir bir not, bir sıhhi talimatname (Nufus Dairesi) tarafından verilir.

Bu pek tasiye olunmaya layık değildir; çünkü sahte bir emniyyet verebilir ve vaktü zamanile ebeveynin mütehasıs tabibi çağırmalarına mani' olabilir.

Büyük Britania ve İrlanda Göz Hastatıkları Cemiyeti kongresının tavsiyesi veçhile Nufus da'iresi tarafından neşrolunan bütün vesaike, aşağıdaki notanın derc ve tab' olunmasını hocamız Dr. Trousseau ile beraber bizde müreccah görürüz:

Eğer göz kapakları kırmızı ve şiş ise yahud doğduktan bir kaç gün sonra akıntı yahupıyoasa bir sa'at bile beklemeksizin çocuk bir tabibe götürülmelidir. Bu hastalık pek tehlikelidir, eğer zamanında tedavi olunmazsa her iki göz rü'yetini zayı' etdirebilir.

Bu ta'limat pek vazıhdır. Az çok tıbbi malûmatı bulmadığı farz olunan ebeveyni kokutabilir, ve bu korkutma şübhesiz selâmeti mucib olur.

Bu hastalığın tedavisi usulünün ebelere öğretilmesi de tavsiye olunmuştur. Bu da tehlikeli bir işdir. Bebeğin göz kapaklarını çevirmek gözün şeffaf kısmının halini mu'ayene etmek, icabında (galvano cautère) denilen elektrik ateşile ve yahud (Termo cautère) ile gözün karniye denilen şeffaf kısmına dokunmak lâzımdır. Bunun için idmanlı bir hâkim eli lâzımdır. Ebenin yapacağı iş değildir. Yalnız ebeler ve hattâ ebeveyn, hastalığın zuhurunda hemen Sıhhat müdürüne haber vermeye ve derhal bir tabibin ihtimamını istemeye mecbur tutulmalıdırlar.

Yeni doğan çocukların cerahatlı göz hastalığı saridir, çocukdan çocuğa ve çocukdan büyüğe geçer. Binaen'aleyh bu hastalığa tutulanlar ayırd edilmelidir. Ma'ruz olabilecekleri tehlikelerden hastanın etrafındakiler haberdar edilmelidir. Hastalığın ifrazatı pislenmiş sarğılar, furçalar yakılmalıdır. Bu levazım üzerinde tasarruf etmeyi asla düşünmemelidir. Gözleri temizlemek için pamuk tamponları kullanmalı ve bunlar kullanılır kullanılmaz ateşe atılmalıdır. Kullanılan aletler kuvvetli bir « acide phénique » mahlûlû içinde temizlendikten sonra « Etüuve » den geçirilmelidir.

Büyüklerde zuhur eden 'aynı hastalığın sebebi ekseriya, bel so'ukluğuna tutulankimselerin tenasül aletlerinde ellerini mikrob-ladıkdan sonra gözlerine götürmeleridir. Binaen'aleyh bel so'ukluğuna tutulau hastalara, cerahatle pislenmiş parmaklarını gözlerine götürmemelerini ve tenasül aletlerini temizledikledikleri veya sardıkları bezleri yakmayı sıkı sıkı tenbih etmelidir.

Dr. Magnus bir kaç sene evvel diyordu ki « eğer Cerahatli göz hastalığından tahaffuz çaresi bulunmuş olsaydı Prussia her sene on milyon altın frank tasarruf ederdi. »

Devam edecek

Mes'ul imtiyaz Sahibi avukat İrfan Emin

[İsmail Hakkı matbaası]

[1] Bu resim üç renkli olarak basılıyor. Yetişmedi tkiab şeklinde çıkarken konacak.